

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Богданов Д.С.

аспірант,

Науковий керівник: Гончаренко І.В.

доктор економічних наук, професор,

Миколаївський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У сучасній науковій літературі проблемам вибору і стратегічного аналізу приділяється досить багато уваги. Реалізація стратегії, представляє собою організацію процесу її виконання, регулювання та координації. З теоретичної точки зору організація стратегії є комплексом управлінських і виробничих процесів по реалізації стратегічних планів. Проте особливих труднощів, це набуває у сільських територіях, оскільки трудові та управлінські ресурси тут, як правило, обмежені.

Існують деякі загальні принципи і підходи, розуміння і використання яких при реалізації стратегій розвитку сільськогосподарського підприємництва допоможе сфокусуватися на важливих речах і уникнути помилок:

1) жорсткий підхід, полягає в тому, що вище керівництво розробляє стратегію і намагається впровадити її в незміненому вигляді, діючи при цьому жорстко і енергійно, практично не реагуючи на думку співробітників організації і їх опір;

2) м'який підхід, розглядає впровадження стратегії як процес, в якому керівництво суб'єкта підприємництва розробляє необхідні процедури і політику для впровадження стратегії, а процес впровадження стратегії розглядається як циклічна послідовність практичних кроків, коли результати одного кроку ініціюють аналіз і дію для наступного кроку.

В сучасних умовах на сільських територіях найбільш поширеним є м'який підхід, який проте, має ряд істотних недоліків для сучасної України. Замовивши розробку подібної стратегії або розробивши її власними силами, досить часто сільські підприємці стикаються з проблемами її реалізації в силу недостатнього рівня компетентності співробітників, і неможливості кардинальним чином змінити ситуацію в силу обмеженості трудових ресурсів. У зв'язку з цим ключовим завданням, яка зумовлює успіх реалізації стратегій розвитку сільськогосподарського підприємництва, стає забезпечення максимально ефективної постановки вирішуваних питань і вдосконалення управлінських навичок керівництва суб'єкта підприємництва.

Американські фахівці зі стратегій, більше десяти років вивчаючи успіхи і невдачі тисяч компаній, прийшли до висновку, що з реалізацією стратегії можуть впоратися:

- 1) новий лідер, спеціально запрошений для вирішення цього завдання;
- 2) старий топ-менеджер, якщо він є видатним лідером;
- 3) фахівець високого класу по здійсненню організаційних змін.

Запрошення лідера – це прийом, часто застосовуваний компаніями, що входять до списку Fortune-500 [1, с. 26].

Однак в сільських територіях такий підхід не можливий до застосування в силу значного розміру самих суб'єктів підприємництва, а також відсутності фінансових ресурсів для оплати послуг найманого менеджера. У зв'язку з цим в таких умовах ключовим фактором успіху буде здатність до самоосвіти з боку керівництва суб'єкта підприємництва та ключових співробітників, відповідальних за зміни.

Інша причина, що робить неможливим реалізацію стратегії, – відсутність глибокого усвідомлення важливості і терміновості змін. Саме з цієї причини близько 50 відсотків усіх суб'єктів підприємництва, які починають реалізовувати нові стратегії, зазнають невдачі через кілька місяців після початку роботи. Завдання реалізації стратегії полягає в розумінні того, що необхідно зробити, щоб стратегія працювала і були дотримані намічені терміни її виконання [2, с. 81].

На сільських територіях складність реалізації даного завдання полягає в недооцінці масштабів необхідних робіт з боку керівництва і розгляд процесу реалізації стратегії розвитку як побічного виду робіт, що не вносить значного внеску в розвиток суб'єкта підприємництва. Усвідомлення ролі стратегічного управління в розвитку сільськогосподарського підприємництва дозволить керівникам виділяти великі фінансові і трудові ресурси для реалізації намічених заходів.

Оптимальна стратегія розвитку сільськогосподарського підприємництва передбачає, що всі наявні у підприємця ресурси і можливості НТП використовуються з максимальною інтенсивністю і ефективністю. Взаємно-протилежні інтереси сільськогосподарських виробників і споживачів сільгосппродукції, має узгоджуватись, а підприємницька діяльність точно націлюватись на повне покриття дійсних платоспроможних потреб сільського населення, держави, соціальної сфери, всіх ланок самого виробництва.

Проблеми формування підприємницької системи на сільських територіях зазвичай залишаються поза увагою підприємця, так як недостатньо великий розмір підприємницьких структур не передбачає наявності великого числа ланок управління. Однак, наявність будь-якої диверсифікації в сільськогосподарському або пов'язаному з ним виробництві, вже вимагає більш уважного ставлення до цього питання.

Сталий розвиток сільськогосподарського підприємництва, що передбачає реалізацію оптимальних стратегічних альтернатив, здійснюється з урахуванням соціально-економічного розвитку сільських територій на основі наступних принципів [3, с. 8]:

- 1) виділення пріоритетних напрямків розвитку;

- 2) врахування інтересів і потреб різних груп сільського населення;
- 3) участь сільських жителів в розробці і реалізації пріоритетних напрямів розвитку підприємництва в сільській місцевості;
- 4) взаємодія держави і представників сільського бізнесу;
- 5) інформаційна відкритість;
- 6) незалежність оцінки результатів стратегії.

На етапі реалізації стратегії виникає безліч проблем і для цього існують об'єктивні причини: здійснюється перехід від проектування до практики управління, або зіткнення з реальністю. До того ж процес стратегічного планування вимагає певного часу, протягом якого відбудуться такі зміни в середовищі існування суб'єкта підприємництва, що плани можуть в певній мірі «застаріти» ще до початку реалізації.

Типовими для процесу реалізації стратегії проблемами на сільських територіях є [4]:

- 1) невідповідність між стратегією і практикою управління, вони можуть протидіяти один одному в силу недостатньої компетентності трудових ресурсів в сільських територіях в цілому і підприємця як суб'єкта прийняття рішень;

- 2) високий рівень сільськогосподарський ризиків, що веде до неможливості реалізації стратегії на певному етапі здійснення підприємницької діяльності;

- 3) інформаційне забезпечення стратегічного планування може не враховувати тенденції, що складаються на світових сільськогосподарських ринках, а також зміни в державній політиці щодо сільських територій;

- 4) реалізація стратегії включає зміни, які, в свою чергу, містять невизначеність і ризик, а вони можуть викликати настороженість керівників, небажання брати відповідальність за прийняття ризикованих рішень на себе.

Стратегічне управління повинне стати безперервним, а не епізодичним процесом. Після того як стратегії впроваджені, необхідно їх відслідковувати і виробляти в певні періоди, оцінку їх реалізації. Важливою умовою при цьому є вибір відповідних критеріїв, які визначають, наскільки вдало обрана стратегія з точки зору стратегічного аналізу. Це, перш за все, її здійсненність, тобто ступінь труднощів і обсяг зусиль для того, щоб дана стратегія була застосована на практиці, а також її прийнятність, тобто визначення того, якою мірою результати застосування конкретного стратегічного варіанту спрямовані на виконання місії та досягнення її цілей.

В сільських територіях, де рівень життя населення безпосередньо залежить від успіху функціонування нечисленних підприємницьких структур, відповідальність за прийняті стратегічні рішення в області розвитку підприємництва значно підвищується. Крім того, високий взаємозв'язок з природними процесами робить підприємницьку діяльність значно більш ризикованою порівняно з підприємництвом на міських територіях.

Список використаних джерел:

1. Левицкий М. А. Реализация стратегий. Компетенции, які створюють конкурентні переваги / Журнал «Das Management» – 2010. – № 10 – С. 26–32.

2. Асташкіна Н. А. Виховання сучасного фахівця / Н. А. Асташкіна; Вища освіта сьогодні. – 2007. – С. 78-82.

3. Шаптала Г. О. Використання європейського досвіду розвитку сільських територій / Г. О. Шаптала; Культура народів Причорномор'я. – 2012. – С. 7-9.

4. Ткачук А. Ф. Про розвиток сільських територій і не тільки [Електронний ресурс] / А. Ф. Ткачук // Інститут громадянського суспільства – 2015. – Режим доступу: <http://www.csi.org.ua/pro-rozvytok-silskyh-terytorij-i-ne/>.

Коритько Т.Ю.

*кандидат економічних наук, доцент,
Донбаський державний педагогічний університет*

ВИДИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

В сучасних умовах стійкий розвиток територіальної громади, більшою мірою, визначається ефективністю фінансово-кредитних відносин і багато в чому обумовлено фінансовою стійкістю і забезпеченістю суб'єктів територіального відтворення. Між стійким розвитком територіальної громади і його фінансовою стійкістю спостерігається тісний взаємозв'язок, оскільки стан місцевих фінансів безпосередньо залежить від рівня розвитку економіки – основна частина власних доходів формується за рахунок податкових надходжень (податок на доходи фізичних осіб, земельний податок та ін.) і соціальної сфери – основні витрати розподіляються відповідно до питань місцевого значення на зміст соціальної інфраструктури. Тому, особливе місце в системі дослідження стійкого розвитку територіальної громади займає забезпечення її фінансової стійкості.

Отже, забезпечення стійкості територіальної громади включає в себе:

1) стабілізацію економіки в якості відправної точки переходу до приведення її у стійкий рівноважний стан;

2) довгострокову динамічну рівновагу системи за рахунок досягнення рівноважної залежності між доходами та видатками;

3) стійкий розвиток продовж довгострокового періоду, який засновано на взаємодії економічного, екологічного та соціального елементів.

Виходячи з цього територіальні громади слід розглядати як соціально-економічну систему, яка характеризується комплексною взаємодією елементів, що розташовані на значній території та вимагають для свого розвитку суттєвих витрат ресурсів і часу.

Таким чином, під стійкістю територіальної громади слід розуміти її здатність стабільно функціонувати і розвиватися в довгостроковій перспективі та протистояти впливу внутрішнього середовища за рахунок використання внутрісистемних чинників розвитку і таких, що поступають із зовнішнього середовища (систем вищого порядку і паралельних систем) по «відкритих» каналах.